

pedagogom in učiteljem: Imbri Antoliću, Stjepanu Novotnemu, Šimunu Balenoviću, Mijatu Stojanoviću, Ivanu Filipoviću, Ljudevitu Modcu, Franji Klaiću, Stjepanu Buzoliću, Antonu V. Truhelki, Milanu Kobaliju, Vjenceslavu Z. Maržiku, Dragutinu A. Bakotiću, Marijanu Vukoviću, Bartolu Francelju, Nikoli Hadžiću, Franji Volariću, Josipu Posavcu, Andriji Hajdinjaku, Antunu Irgoliću, Miji Vrbancu, Miroslavu Čugšvertu in Ferdi Vuksanoviću. — V prvem delu je napisal Varjačič vsakemu posebe krajšo ali daljšo pesem, drugi del pa obsega životo-pise imenovanih pedagogov in učiteljev hrvaških. Vso knjižico preveva iskren, gorak duh, ki nam zbuja spoštovanje do teh zaslužnih veljakov bratskega naroda. Čisti iztržek cenenega delca je naklonil pisatelj zgradbi spomenika l. 1895. zamrlému velikemu hrvaškemu pedagogu Ivanu Filipoviću. Ker je vsebina okusno opremljeni knjižici bogata, a cena nizka, jo priporočamo tovarišem v mnogobrojno nakupovanje. Hrvaškemu tovarišu pa od srca častitamo na lepem, vsega priznanja vrednem delu.

Naši dopisi.

Z Goriškega. Naši Primorski listi molče, kakor dogovorjeno o izdatnem zboljšanju učiteljskih plač na 500, 600, 700 in 800 gld. v sosednej Kranjskej. Kaj pomeni to molčanje! Zato pa govori toliko bolj dotični zakonski načrt sam na Kranjskem povdarjajoč: „Učitelje došle iz družih dežel uvrsti dež. šol. svet z dogovorom dež. odbora v primerno plačilno vrsto.“ In sočutai tovariši na Kranjskem pišejo v svojih listih: „Tovariše, prišedše iz drugih dežel, bodemo sprejeli kot prave prijatelje z odprtimi rokami.“

In res vlagajo se že prav živahno prošnje za učit. službe na Kranjskem. Tudi gdčne učiteljice, ki so do sedaj uhajale na Štajersko, prizadevale si bodo priti na Kranjsko, kjer so enako plačane z gg. učitelji.

Tovariši! pomagajmo si čez Hubelj, predno izgubimo vse telesne in duševne moči vsled pomanjkanja. Zalostno, da puste merodajni krogi na Goriškem učitelje stradati, hirati in genevati, med tem ko povsod zboljšujejo plače učiteljem, uradnikom in drugim primerno stanu in druginji. Kaj bode z našimi otroci, ako ne zapustimo dežele, koja nas ne more prerediti!

Blagorodni gospod urednik! Prosim Vas uljudno, blagovolite sprejeti ta dopis ter ga natisniti v cenjenem „Učiteljskem Tovarišu“. Naše žalostne gmotne razmere so Vam le od daleč znane in mi jih čutimo, da nam je gorje. Več mladih učiteljev boleha in umira vsled pomanjkanja. Žalostno in resnično!*

Iz Solkana. G. dopisniku v predzadnji številki, kateri se je dovolj obelodanil, naj se mi dovoli sledeče: Podpisani imam čast predsedovati goriškemu učiteljskemu društvu že trinajsto dobo. Nikedar se nisem potegoval in boril za to častno mesto, ampak izvoljen sem bil po društvenih pravilih ter izvolitev vdano sprejel. Zatorej presrečna hvala g. dopisniku za izraženo dobrohotnost do mene in mojega rodu! Odkar se zavedam na šolskem polji, vedno sem isti, barve, — razen pobeljene brade — nisem v ničem spremenil, dasi sem bil na dežji in na sonci; nikedar se nisem ničesa domišljeval, ampak hodil sem in hodim ravno pot brez ovinkov. Zato pa obsojam predbacivanje, — da žugam s prvim četrtkom po Veliki noči. Moj namen je, oni dan stopiti pred tribunal našega dru-

*) Pridite torej k nam na Kranjsko; bodite prepričani, da bomo vsakterega sprejeli z največjim veseljem v svojo sredo; saj znamo dobro, da so primorski učitelji vrli tovariši in uzorni šolniki. To naše vabilo velja tudi koprskim učiteljsčnikom. Umevno je ob sebi, da nam bo tudi štajarski tovariš dobro došel, če se preseli k nam na Kranjsko, kjer nam je vsled nove regulacije plač zasijalo sonce boljše bodočnosti. Povdarjamo pa, da primanjkuje na Kranjskem le učiteljev, učiteljic nam pa vzgoji naše domače žensko učiteljske toliko, da ne morejo dobiti vse služeb. Kdor se misli preseliti na Kranjsko, se obrni na naše gg. okr. šol. nadzornike. Ti so: g. Janez Thuma v Postojini; g. Andrej Žumer v Kranju, g. Vilibald Zupančič v Ljubljani, g. Francisek Levec v Ljubljani, g. Andrej Šest v Krškem in g. Anton Jeršinovič v Črnomlju. Uredn.

štva kot zatožitelj in zagovornik samega sebe. In to ni nikako žuganje! Da nekateri gg. kolegi niso zadovoljni sè sedanjim „generalstabom“, mi je znano dobro; a tačas jim ne morem pomagati. Svetoval pa bi jim: gg. „uskoki“ naj zopet vskočijo ter izvolimo si v složnosti svoj „generalstab“. Nam sedanjim „generalstablerjem“ je v prvi vrsti stvar, potem oseba; — zato pa se tudi ne držimo kleščevito tega častnega mesta, ampak vdano smo je sprejeli, pa brez zamere je prepustimo, da bode le mir v republiki. No proti črnilu iz bezgovih jagod, oziroma proti puščicam imamo za zdaj tinkturo iz „aster monotone“.

Tom. Jug.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Tvrdba J. Soklič, zaloga klobukov v Ljubljani „Pod trančo“ 6 K v smislu „gospodarskega programa“ za l. četrtletje; tvrdba A. Krejčič, zaloga klobukov v Ljubljani „Wolfove ulice“ 5.32 K v smislu „gospodarskega programa“ za l. četrtletje; tvrdba Fr. Ksav. Souvan, zaloga manufakturnega blaga na Mestnem trgu v Ljubljani, v smislu „gospodarskega programa“ za l. četrtletje t. l. 45 K; č. g. M. S., c. kr. učiteljica v Ljubljani, 10 K; g. Maier Jožef, šolski vodja v Ljubljani, 2.40 K.

Odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ je prejel to-le pismo:

Št. 267.

Slavnemu odboru „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani.

Podpisano županstvo si dovoljuje naznaniti, da je novoizvoljeni odbor v svoji seji dne 24. sušca t. l. št. 332 za sožalje, izraženo po slavnem odboru ob priliki smrti prezasluzenega občinskega svétnika Viktorja Globočnika, izrekel svojo najtoplejšo zahvalo. — Mestno županstvo v Kranju 25. dne sušca 1898. — K. Šavnik.

Aforizmi o vzgoji in šoli. Vzgoja je prava, če ji ne more svet ničesar očitati. — Prevelika strogost in prevelika ljubezen sta enako kvarni. — Narod, ki ne ljubi šole, je svoj sovražnik. — Šola bodi vsem enako pravična mati. — Beseda o pravem času in na pravem mestu časih otroka bolj udari nego šiba. — Zdravo šolstvo je vsakemu narodu največji dobrotnik. — Vera je sonce na nebu ljudskega šolstva. — Šola daje mladini glavo in srce, svet ji da spoznanje. — Vsak šolarček je lahko učitelju učitelj. — Šola bodi cerkev, kjer se darujejo srca plemenitosti in glave vedi. — Najboljši nadzorniki so učenci. — V šoli vladaj ljubezen, a ne strah. — Zupanje šolske mladine do učitelja je most, po katerem prehaja učiteljevo srce v srce mladine. — Dobro, najsi še tako očito in veliko, izgine v senci slabih dejanj. — Otroke naj uči šola to, kar je dobro, slabo se nauče sami. — Slaba šola je slaba gospodinja; zadnja zapravi hišno imetje, prva to, kar je dala priroda dobrega otrokom. — Šola je mrtva, če je učitelj brez duha in čustva. — Ošabnost in prezirljivost med tovariši in tovarišicami je znak plitvega uma ali visoke domišljavosti. — Dobra vzgoja je hčeri najboljša dota. — Devojka, ki je bila slabo vzgojena, je enaka divji roži. — Šola je kovačnica krepkih značajev. — Človek brez značaja je gnilo jajce. — Človek brez krepke volje je petelin na zvoniku. — Ljudska šola je seme cvetju in sadu narodove bodočnosti. — Znanje ni znak zmožnosti, zakaj človek more več kakor zna. — Šola bodi gojiteljica pokorščine. — Prevelika strogost vzgaja lažnjivost, potuhnjenost in hinavsčino. — Ljubezen do Boga otroka najbolj čuva pred grehom. — V šoli, kjer vlada ljubezen, vlada spoštovanje. — Spoštovanje je temelj učiteljevemu ugledu. — Najboljši sad najboljše vzgoje je popolen človek.

E.

Cenik vsakovrstnega papirja, pisarskih in risarskih potrebščin, šolskih zvezkov i. t. d. je priložil današnji številki g. Jos. Petrič. Od vseh tvrdk, ki jih imamo v „gospodarskem programu“, podpira g. Petrič konvikt do sedaj še najbolj, ker daruje eno tretjino dobička v ta

namen. Mi izpolnujemo le prijetno dolžnost, da tvrdko Petričevo slovenskemu učiteljstvu priporočamo kar najtopleje in pričakujemo, da se bo slovensko učiteljstvo pri nakupovanju šolskih zvezkov in drugega šolskega blaga oziralo na to domačo, narodno tvrdko.

III. koncert „Glasbene Matice“. Naš dični glasbeni zavod je priredil prijateljem petja in godbe že mnogo lepih koncertov, ki niso v čast le zavodu samemu ampak tudi v ponos slovenskemu narodu. III. koncert „Pasijon sv. Matevža“, ki se je izvajal dne 4. t. m. je pa nadkrilil vse dosedanje koncerte, kar jih je priredila Glasbena Matica; bil je dovršen v vsakem oziru, bil je res pravcati triumf za naš glasbeni zavod in posebe še za koncertnega vodjo g. Čerina, ki je pokazal, da je umetnik, velik mojster v godbi. Slava mu!

† **Lujiza Pesjakova.** Dne 31. sušca t. l. je umrla v Ljubljani po daljšem bolehanju priznana slovenska pisateljica in pesnica, gospa Lujiza Pesjakova, porojena Chrobathova v 69. letu dobe svoje. Gospa Pesjakova je mnogo delovala v mlajših svojih letih na slovstvenem polju slovenskem. Bila je zvesta sotrudnica malone vsem našim leposlovnim listom. Na nje pesniško delovanje pa je brezdvomno mnogo vplivalo prijateljsko občevanje s pokojnim Jožefom Cimpermanom, katerega vpliv se pozna zlasti obliki literarnih del Lujize Pesjakove. Svoje pesmi je izdala pred desetimi leti pod naslovom „Vijolice“, je spisala roman, ki je izšel v Krajčevi narodni biblioteki pod naslovom „Beatin dnevnik“ ter libreto Foersterjevi operi „Gorenjski slavček“. — Lujiza Pesjakova je bila visoko naobražena gospa, katere ime se bo s častjo imevalo v literarni zgodovini slovenski. S svojimi deli si je zgradila dostojen spomenik v našem narodu. Naj ji bo lahka zemlja slovenska!

Vabilo. Kamniško učiteljsko društvo bode imelo svoj redni občni zbor dne 21. mal. travna, pri neugodnem vremenu pa zadnji četrtek 28. mal. travna v Dobu ob 10. uri dopoludne. Razven običajnih točk, bode nadaljeval svoje poročilo g. Janko Toman. K obilni udeležbi vabi

Šolska izložba 1898. l. na Dunaji. Po časopisih se je že naznanilo, da ne bode zastopano na jubilejni izložbi na Dunaju v takozvani mladinski dvorani (Jugendhalle) le dunajsko šolstvo, temuč tudi razmerno šolstvo vse nižje Avstrijske. Vsled odredbe deželnega šolskega sveta so okrajni šolski sveti opozorili učiteljstvo na podjetje in tudi šolske oblasti same se bodo udeležile s statistično razredbo o šolskih razmerah zadnjih pedeset let dotičnih okrajev. Iz učiteljskih krogov so se oglasili že mnogi z različnimi lastnoročno izdelanimi učnimi pripomočki, kateri nikakor ne delajo sramote tudi tovarniško izdelanim učnim pripomočkom. Znamenit razstaven predmet bode razstavil okraj Neunkirchen, namreč album vseh novih šol v dotičnem kraju. V posameznih okrajih dobili so se dobrotni možje, kateri bodo stroške za prireditve razstavnih objektov sami poravnali. Prvomestnik „mladinske dvorane“ dr. Stejskal je v zadnji seji sporočil, da se je prvotno 2000 m² odstopilo za dvorano, a sedaj se pa že rabi dvorana z 3000 m² in ker bode tudi deželni odbor nižjeavstrijski od dežele vzdržane učne in dobrodelne zavode zastopal, se bode porabil ves odmenjeni prostor. — Slovenski učitelji pa pokažimo v „šolskem muzeji slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva“, kaj premoremo in znamo. Torej, le na delo!

Jos. Korošec.

Premembe pri učiteljstvu na Kranjskem. Deželni šolski svet je provizorični učiteljici gospodično Emo Peče v Selcah in Eleonoro Dev v Trebnjem stalno namestil na njih dosedanjih mestih ter učiteljico gdč. Polonico Dolinšek na Vremu premestil v Št. Vid pri Žilcah.

Avtonomija v šolstvu. V zraku vrvi geslo: avtonomija v šolstvu. Pa niti mi učitelji — tem manj poslanci, niti občinstvo nima jasnega niti enotnega nazora v tem, kakšna bi morala biti v prihodnje šolska avtonomija. Zaradi tega pozivljemo vse delavce učitelje, kateri imajo o avtonomiji šolstva svoje lastne zdrave nazore podprte s

skušnjo, da bi te nazore priobčili in tako pomagali do pravega nasveta, za katerega naj se postavi vse učiteljstvo. Da se bomo mogli zoperstaviti pretiranim tožbam do razširjene avtonomije, zlasti v najnižji avtonomistični korporaciji, zbirajmo dogodke, kedaj je bila zlorabljenega že pri sedanji avtonomiji šolski na škodo učiteljstva ali narodne šole. Kar je češkemu učiteljstvu v prid, gotovo je tudi nam. Posnemajmo jih. (Po „Češkem Učitelju“).

J. K.

Vabilo k občnemu zboru učiteljskega društva radovljiškega obraja, kateri se prične ob 3. uri popoldne v dan 14. mal. travna t. l. v Lescah. Razven običajnih točk bo poročal g. Stiasny „Po regulaciji učiteljskih plač“. Po tem poročilu bo „Pogovor o slavnosti petdesetletnice presvitlega cesarja“. Radi važnega dnevnega reda vabi k obilni udeležbi

odbor.

Potovalne štipendije za učitelje. Dvema nemškima učiteljema z Moravske podelilo je ministerstvo za uk in bogočastje ter poljedelstvo potovalne štipendije: enemu za obisk prirodoslovnega tečaja za učitelje na univerzi v Jeni, drugemu za potovanje po Švici. Ali bi češki učitelji (kaj pa slovenski, a pardon, saj Slovani nismo Herrenvolk) ne mogli doseči podobne štipendije. (Po „Češkem Učitelju“).

J. K.

Štev. 41.

Zahvala.

Vsem gospodom tovarišem in gospodičnam tovarišicam, ki so se nas tako prijazno in kolegijalno spomnili po regulaciji naših plač, izrekamo tem potem najiskrenejšo zahvalo. Odbor je storil vse, kar mu je bilo sploh mogoče storiti v tej zadevi ter se je oziral pri teh korakih na razne izražene želje. Sedaj ima vso stvar v rokah visoki c. kr. deželni šolski svet, ki jo bode uredil gotovo z isto blagonaklonjenostjo, s katero je spremljal in podpiral vse naše prošnje in želje ter tako pripomogel v prvi vrsti, da se nam je odpomoglo vsaj v toliki meri. Ako pa morebiti tudi še sedaj ne bode povsem ustrezno želji vsakega učitelja in vsake učiteljice, naj radovoljno potrpi; bližnja bodočnost bode izravnala gotovo tudi to!

Upamo pa, da nas bodo gospodje tovariši in gospodične tovarišice tudi v prihodnje drage volje podpirali ne samo z dobrim svetom, ampak tudi z naročevanjem našega glasila, ki nam je v našem trdem boju za obstanek najboljšega sredstva in glavna opora! Naj se uresniči te naše nadeje!

Za odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“:

Juraj Režek,
t. č. predsednik.

Engelbert Gangl,
t. č. tajnik.

Jubilejni koncert

v proslavo 50 letnice cesarjevega vladanja.

Oglašenci: Ljubljansko učiteljstvo: Marija Marout, Jakobina Tomec, Mira Dev, Draga Fischer, Fani Poka pl. Pokafalva, Franc Raktelj, Jožef Maier, Teod. Valenta, Franc Bahovec, Anton Razinger, Jožef Cepuder, Jakob Dimnik, Alojzij Kcelj, Franc Trost, Avgust Kleč, Jakob Furlan, Franc Schiffrer, Janko Likar, Franc Črnagoj, Rudolf Vrabel, Henrik Petras, Engelbert Gangl; Ivan Požnenel, nadučitelj in Mici Požnenel, z Rakeka.

Listnica uredništva:

G. dr. Emil Holub na Dunaju: Prisrčna Vam hvala na prijaznosti in naklonjenosti do „slovenskega šolskega muzeja“. Gotovo bo Vaša zbirka obiskovavce šolskega muzeja najboljše zanimala. — **Učitelj-organist:** Anonimnih dopisov ne sprejemamo; prosimo, javite se nam! — Zaradi tesnega prostora in zaradi spisov, ki jih ne moremo odlagati, smo za danes odložili do prihodnje številke nadaljevanje ocen knjig „Slovenske Matice“ za l. 1897. — Vsem somišljenikom: Veselo Alelujo!